

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI INOVĂRII
UNIVERSITATEA BABEȘ BOLYAI
FACULTATEA DE ȘTIINȚA MEDIULUI**

AUREL BILANICI

REZUMAT TEZĂ DE DOCTORAT

**VALORIFICAREA RESURSELOR MINERALE ȘI
PROTECȚIA POPULAȚIEI ÎMPOTRIVA DEZASTRELOR
ÎN CONTEXTUL IMPLEMENTĂRII CONCEPTULUI DE
DEZVOLTARE DURABILĂ. STUDIU DE CAZ –
ZACĂMINTELE METALIFERE DIN JUDEȚUL
MARAMUREȘ**

**MINERAL RESOURCES VALUATION AND POPULATION
PROTECTION DURING RELATED DISASTERS IN
TERMS OF IMPLEMENTING THE SUSTAINABLE
DEVELOPMENT CONCEPT. CASE STUDY – METALLIC
ORE DEPOSITS OF THE MARAMURES COUNTY**

**CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC,
PROF. UNIV. DR. ȘERBAN - NICOLAE VLAD**

Cluj-Napoca, 2010

Cuprins:

Introducere

Capitolul 1. Conceptul Dezvoltării Durabile – evoluție pe plan național și mondial

- 1.1 Conceptul dezvoltării durabile -geneza**
- 1.2 Comunități durabile**
- 1.3 Dezvoltare umană**
- 1.4 Dezvoltarea Durabilă și activitățile geologice-miniere**

Capitolul 2. Stadiul actual al realizărilor din România privind Dezvoltarea Durabilă în zonele afectate de minerit

- 2.1 Repere temporale**
- 2.2 Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă la orizontul anilor 2013-2020-2030**
- 2.3 Strategia industriei miniere pentru perioada 2006-2020**

Capitolul 3 Caracterizarea geografică și socio-economică a Maramureșului

- 3.1. Poziția geografică**
- 3.2 Relieful**
- 3.3 Apele de suprafață**
- 3.4 Date climatice**
- 3.5 Dezvoltarea economico-socială a zonei**

Capitolul 4. Geologia regiunii

- 4.1 Contextul geotectonic al structurii Carpato-Panonice**
- 4.2 Evoluția vulcanismului terțiar in structura Carpato-Panonica**
- 4.3 Geologia județului Maramureș**
 - 4.3.1. Istoricul cercetărilor**
 - 4.3.2. Alcătuirea geologică și structura fundamentului prevulcanic**
 - 4.3.3. Evoluția vulcanismului**
 - 4.3.4. Resursele metalifere**

Capitolul 5. Riscurile și vulnerabilitățile specifice județului Maramureș

5.1. Riscurile naturale

- 5.2. Riscurile privind accidentele tehnologice**
 - 5.2.1. Unități economice care constituie surse de risc**
 - 5.2.2. Poluarea cu reziduuri metalifere**
 - 5.2.2.1. Iazul de decantare a sterilului Bozâța**
 - 5.2.2.2. Iazul de decantare a sterilului Novăț**

Capitolul 6. Protecția populației – deziderat național

6.1. Descrierea Sistemului Național pentru Managementul Situațiilor de Urgență

6.1.1. Atribuțiile autorităților locale

6.1.2. Atribuțiile managementului unității tehnologice

6.2. Planurile de urgență

6.2.1. Planurile de urgență la nivel local

6.2.2. Planurile de urgență la nivel de întreprindere

6.2.3. Necesitatea corelării planurilor de urgență

Capitolul 7. Informarea și educarea populației

7.1. Pregătirea populației

7.1.1. Importanța cunoașterii riscurilor

7.1.2. Pregătirea populației – un deziderat ce trebuie să stea în centrul atenției autorităților

7.2. Comunicarea în situații de urgență

7.2.1. Strategia de comunicare

7.2.2 Structuri de comunicare

7.2.3 Cooperare inter-instituțională – cheia succesului în lupta împotriva zvonurilor

7.2.4 Analiza comunicării la structurile permanente și temporare

7.2.5 Reguli de comunicare pentru instituții publice și reprezentanți ai partidelor politice în timpul situațiilor de urgență

7.2.6 Planul de Comunicare și Informare a Populației (PCIP)

Capitolul 8. Cooperarea Internațională pentru prevenirea și înlăturarea dezastrelor

8.1 Documente internaționale

8.1.1. Documente ONU – strategia de reducere a dezastrelor ISDR

8.1.2. Documente UE

8.2. Cooperarea regionala APELL-UNEP

8.3. Cooperare la nivelul organizațiilor internaționale

8.3.1. La nivelul UE (Mecanismul)

8.3.2. La nivelul NATO (EADRCC)

Capitolul 9. Măsuri luate de Guvernul României privind evoluția activității vizând resursele minerale metalifere și protecția mediului în secolul XXI

9.1. Programe inițiate de Guvernul României prin care se asigură corelarea programului de închidere a exploatărilor miniere cu siguranța haldelor de decontare – HRMEP –RO

9.2. Programele de dezvoltare regională specifice UE – un posibil mecanism de atragere a fondurilor UE

Capitolul 10. Analiza SWOT

Considerații Finale și Propuneri

Anexe, BIBLIOGRAFIE

Cuvinte cheie: dezvoltare durabilă, Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă la orizontul anilor 2013-2020-2030, evoluția vulcanismului în Maramureș, prezentarea iazului Bozânta și a iazului Novăț, atribuțiile managementului unității tehnologice pentru reducerea producerii poluărilor din iazurile de decantare, Planul de Comunicare și Informare a populației în situații de urgență, APELL pentru minerit, HRMEP –RO, decalogul succesului implemetării de proiecte pentru managerii de la nivel local.

Lucrarea este structurată pe 10 capitole și deși pare o lucrare disipată pe mai multe domenii, divizarea are un scop anume, să atragă atenția asupra unității în diversitate. Scopul întregii teze este de a sublinia nevoia de integrare a diferitelor domenii de activitate și a unificării acestora sub o singură umbrelă, cea a dezvoltării durabile. Capitolul 1 parcurge elementele de bază ale conceptului de dezvoltare durabilă – începând de la geneza acestuia – și aici este de remarcat Raportul Brundtland – WCED, 1987, având ca titlu “Viitorul nostru comun” care dă și definiția cea mai uzitată a dezvoltării durabile “sustainable development” “dezvoltarea durabilă este cea care urmărește nevoile prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface nevoile lor”, ca moment de referință în procesul impunerii conceptului pe piața internațională, parcurgându-se etapele dezvoltării acestuia până la momentul de față. Se trece la definirea conceptului de comunitate durabilă, pornindu-se de la definirea principalelor componente ale acesteia: integritatea ecologică, securitatea economică, responsabilitate și împuternicire și bunăstare socială, remarcând momentul RIO de Janeiro, loc unde a fost elaborat și adoptat – Planul Global de Acțiuni pentru Dezvoltarea Durabilă – “Agenda 21”, care reprezintă pentru comunitățile locale un model de dezvoltare durabilă testat în cele peste 113 țări în care se implementează. Acest concept oferă comunităților un nou mod de a planifica și realiza DEZVOLTAREA, o imagine clară a nivelului la care se află, care este nivelul care se va atinge și care sunt prioritățile. Instrumentul prin care o localitate se dezvoltă durabil îl reprezintă planificarea durabilă, care integrează domeniile economic, social și de MEDIU, iar documentul programatic îl constituie Planul Local de Acțiune (PLA) care punctează:Calea de dezvoltare durabilă a comunității și Obiective, ținte, strategii și angajamente concrete ale autorității publice locale. Sub capitolul reliefează și principiile care stau la baza planificării procesului de dezvoltare durabilă la nivel local dintre care de substanță se remarcă:

- Dezvoltarea durabilă se realizează pentru cetățeni și cu participarea acestora;
- Se integrează prioritățile de mediu, economice și sociale;
- Trebuie să fie încadrată în procesul bugetar, pentru a asigura acoperirea financiară a strategiilor elaborate;
- Prioritățile sunt identificate în baza unei analize multilaterale a situației existente, prognozând riscurile, examinând interdependențele între provocările locale, regionale, naționale și globale;
- Monitorizarea procesului de dezvoltare durabilă se va face în baza indicatorilor de performanță stabiliți de comunitate;

Următorul subcapitol atrage atenția asupra implicațiilor conceptuale ale sintagmei dezvoltare umană, care definită prin “nivel de trai” și “calitatea vieții”, poate crea confuzii în abordarea conceptului de dezvoltare durabilă.

Comparând definiția și conținutul celor două concepte, “dezvoltare durabilă” și “dezvoltare umană” rezultă existența unor asemănări dar și deosebiri. Conceptele, vizează:

- Dezvoltarea umană - pune accent pe asigurarea condițiilor de dezvoltare a capacităților umane și punerea lor în valoare, dimensiunea mediului înconjurător fiind privită ca un ansamblu de factori de influență asupra acestora;
- Dezvoltarea durabilă - acordă o semnificație importantă dimensiunii mediului înconjurător din punct de vedere al utilizării dar mai ales al conservării acestuia.

Conservarea mediului reprezintă de fapt, utilizarea rezonabilă și protecția lui, vizând asigurarea continuă a dezvoltării, în fond, a dezvoltării umane pentru generațiile viitoare. Atunci când cele două baze conceptual – metodologice abordează domenii apropiate sau aproape identice ale societății, este posibilă o apropiere, ajungând la o superpoziție din punct de vedere al conceptelor și noțiunilor și la o perspectivă privind metodele de evaluare. Perspectiva, constă în provocarea conceptual – metodologică de a decide, având la dispoziție trei posibilități:

- Fuziunea celor două concepte și utilizarea unui nou “**dezvoltare umană durabilă**”;
- Utilizarea, în continuare a celor două concepte separat;
- Acceptarea relației dintre cele două concepte în următoarea formulă:
“Dezvoltarea durabilă = Dezvoltare Umană + Conservarea Mediului + Factor Timp (Stahl H.H 1975).

Se subliniază importanța fenomenului de globalizare în contextul abordării domeniului industriei minerale în acest secol, prezentându-se una dintre modalitățile de revigorare a industriei resurselor minerale – inițiativa transpusă în practică prin intermediul GMI (Global Mining Initiative), inițiată de principalele companii din lume pentru evaluarea sistematică a resurselor minerale la scară globală, promovând relația pozitivă: industria resurselor minerale – dezvoltare durabilă – asigurarea resurselor în viitor. Printre activitățile promovate de către GMI se numără și implementarea extensivă a indicatorilor dezvoltării durabile pentru activitatea de minerit până la nivelul fiecărei mine în parte. Abordarea conceptului de dezvoltare durabilă la toate nivelele demonstrează încă odată că procesele în dezvoltare nu pot să nu țină seama de nevoia comunităților de a-și desfășura viața într-un mediu stabil, sigur și prietenos. Finalul capitolului abordează dintr-o perspectivă care se încearcă a fi obiectivă relația dintre activitățile geologice miniere și dezvoltarea durabilă. Se remarcă nevoia de promovare a unor noi domenii - Geologia economică reprezentând azi singura punte dintre cercetarea științifică și cea aplicată și una dintre cele mai importante direcții ale dezvoltării durabile și a evoluției socio-umane pe Terra. La început de mileniu trei este vital pentru societatea în expansiune economică avansată, să se asigure că tot ceea ce se proiectează și se realizează se desfășoară pentru oameni în siguranță și cu costuri care să justifice așteptările.

Dezvoltarea durabilă a fost definită mai ales de modul în care criza resurselor naturale și energetice a fost determinată prin utilizări neraționale, reflectând fondurile cheltuite cu rezolvarea tuturor problemelor apărute până la utilizarea finală a unei resurse și a obține un beneficiu, astfel ca protecția mediului să reprezintă pe plan mondial un proces continuu și o componentă primordială a tuturor activităților cu caracter productiv.

Principala provocare a IRM, dar și a societății în general, în corelare directă cu tot ce numim dezvoltare durabilă o constituie stabilirea unei balanțe între potențialul de resurse minerale și perspectivele sale și demersurile de prezervare/refacere a mediului natural.

Capitolul se încheie prin abordarea câtorva dintre conceptele de valorificare a resurselor minerale în contextul dezvoltării durabile globale, prezentându-se aspectele majore cu care ne confruntăm la nivel mondial: factorii globali de control: creșterea populației (de la 6 la 8-9 miliarde în 2025), aspirațiile țărilor în curs de dezvoltare care doresc să-și depășească condiția de zonă periferică a sistemului economic-politic global, gradul de folosire al resurselor minerale (secolul XX marca o creștere a cererii de 10 ori la o creștere a populației de 4 ori, pe când, în viitorii 50 de ani, cererea de resurse minerale va crește de 5 ori) și mecanismele de acțiune la scară națională și internațională: abordarea diferențiată, generatoare de decalaje, între țările industrializate, reprezentând nucleul sistemului global, și cele în curs de dezvoltare, care alcătuiesc periferia sistemului. Se prezintă tendințele de evoluție a surselor primare –subliniindu-se faptul că principalele produse solicitate în actuala conjunctură globalizată - New Age" a resurselor minerale - sunt magneziu, titan, compușii de carbon pentru materiale ușoare rezistente, pământurile rare, zirconiu, tantal, siliciu pentru înalta tehnologie sau elementele platinice în cadrul aplicațiilor catalitice și prezentându-se în final tendințele internaționale de influențare a IRM, în acest context desprinzându-se câteva concluzii:

- în general, micile companii nu au rezistat reculului IRM din anii 1990, ca urmare a scăderii prețului la metal;
- IRM se axează actualmente pe câțiva "Jucători" majori, care formează alianțe strategice și urmăresc exploatarea, cu predilecție, a zăcămintelor de talie mare (world-class deposits) la prețuri de producție mici;
- scăderea interesului pentru IRM s-a corelat și cu creșterea presiunii organizațiilor de protecție a mediului. Drept răspuns, țările industrializate au trecut la o politică de mediu pozitivă, vizând reducerea riscurilor tehnologice, **limitarea stocării sterilului/deșeurilor** sau înlocuirea produselor ce conțin anumite metale toxice.

În capitolul 2 s-a făcut o trecere în revistă a stadiului actual al realizărilor din România privind dezvoltarea durabilă plecându-se de la reperele temporale importante, perioada 1997-1999, tratatul de aderare România –UE, evenimente marcabile privind introducerea conceptului în România, toate acestea în contextul evoluției problematicei sectorului minier acordate cerințelor de mediu elaborate de UE. Procesul de restructurare al industriei miniere în țara noastră este o rezultată a economiei de piață, fiind demarat în anul 1998. În acest sens, Guvernul României a stabilit un program de restructurare, într-o primă etapă fiind inventariate minele care și-au epuizat rezervele precum și cele ineficiente, în vederea propunerii închiderii acestora, prin HG fiind aprobate pentru închidere un număr însemnat de mine și cariere eșalonate pe mai multe etape. O alta problemă pusă în discuție a fost cea în legătură cu solurile și subsolurile, unde au fost identificate 170 de situri contaminate pe o suprafață de 2 725 ha în industria extractivă și 232 situri contaminate pe o suprafață de 2 664 ha în cea petrolieră.

În luna octombrie 2006, Guvernul României, lansează Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013, privind în principal dezvoltarea durabilă în România. **Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013** (CSNR) împreună cu **Programul Național**

de Reformă și Programul de Convergență definesc direcțiile de acțiune la nivel național pentru încadrarea în obiectivele politicilor și strategiilor europene.

Elemente factuale și analitice utile privind diagnosticul situației actuale din România, evaluarea politicilor publice și a decalajelor față de performanțele medii din celelalte țări ale UE sunt conținute în proiectul de **Strategie post-aderare a României** elaborat de Guvern în anul 2007. **Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă la orizontul anilor 2013-2020-2030** (SNDD) a fost lansată la 22 ianuarie 2008 și aprobată în același an fiind prezentată Comisiei Europene, dintre direcțiile principale de acțiune remarcându-se: **Anticiparea efectelor schimbărilor climatice și elaborarea din timp a unor planuri de măsuri pentru situații de criză generate de fenomene naturale sau antropice; Identificarea unor surse suplimentare de finanțare pentru realizarea unor proiecte și programe de anvergură, în special în domeniile infrastructurii, energiei, protecției mediului, siguranței alimentare, educației, sănătății și serviciilor sociale.**

Referitor la industria minieră strategia dezvoltă următoarele obiective: ***Abordarea activității în industria minieră pe principii de piață liber; Reducerea implicării directe a Guvernului prin atragerea treptată de investiții din sectorul privat; Desfășurarea activităților miniere în condiții de protecție a mediului; Desfășurarea activităților miniere în condiții de securitate și sănătate a muncii; Atenuarea problemelor sociale determinate de închiderea minelor neeconomice și revitalizarea economiei din regiunile miniere afectate.***

Reperete incluse în cadrul priorităților specifice din industria minieră fac referiri concrete la localități din Maramureș: Băiuț, Cavnic, Borșa. Capitolul concluzionează că pe plan operațional este necesară realizarea unei strategii guvernamentale, în concordanță cu politica minerală a UE, care să cuprindă printre altele o ierarhizare a întreprinderilor după criteriul eficienței și evaluarea raportului necesar/consum la nivel național și alte măsuri care pot cuprinde:

- elaborarea unui Registru Național de Riscuri specifice;
- orientarea cercetării către principalele tendințe promovate de cercetarea științifică și cererea de pe piață, prin sprijinirea intrării institutelor de cercetare în programe europene de cercetare științifică, participarea acestora alături de institute din alte țări la programele europene de cercetare.

Capitolul 3 face o incursiune în geografia regiunii, încercând să surprindă principalele caracteristici ale acesteia relevante pentru scopul lucrării. Astfel după ce se prezintă poziția geografică, se trece la caracterizarea reliefului, a apelor de suprafață, accentuându-se pe datele climatice, capitolul încheindu-se cu o scurtă trecere în revistă a dezvoltării economico-sociale a regiunii.

De la suprafață, se trece în adâncime, următorul capitol fiind dedicat geologiei regiunii, Maramureșul înscriindu-se în categoria de excepție a arealurilor din țara noastră, unde natura prin darurile ei a privilegiat zona și locuitorii ei, dar în același timp, exploatarea bogățiilor naturale a afectat mediul înconjurător și individualizat activitatea economică. Încercând descifrarea tainelor trecutului au fost evidențiate aspecte privind contextul geotectonic al structurii Carpato-Panonice, tectogeneza indusă fiind legată în principal de două perioade: Cretacic-Terțiar inferior și Oligocen superior-Miocen. Această incursiune în trecutul îndepărtat al regiunii continuă cu prezentarea aspectelor privind evoluția vulcanismului terțiar în structura Carpato-Panonică, aspecte privind istoricul cercetărilor resublinind faptul că activitatea minieră în perimetrul județului este cunoscută încă din

neolitic, iar perioada apartenenței Transilvaniei la Imperiul Austro-Ungar și apoi Marea Unire au fost marcat vârfurile de exploatare a resurselor din zonă. Numai în perioada 1493 – 1938 au fost extrase din Transilvania 616t aur și 8 500t argint. După al doilea război mondial a fost constatat declinul industriei miniere, în pofida exploatării extensive/intensive, ajungându-se la o producție anuală de 2-3 t.

Capitolul 4, prezintă mai detaliat aspectele privind alcătuirea geologică și structura fundamentului prevulcanic accentual fiind pus pe flișul transcarpatic, care reprezintă de fapt unitatea structurală pe care se dezvoltă cea mai mare parte a lanțului eruptiv Oaș-Gutâi-Țibleș, acesta fiind divizat de către sistemul de fracturi Dragoș Vodă-Bogdan Vodă care-l împarte în: pânza de Botiza și pânza wildflișului, la sud de sistemul fractural și pânza de Petrova, la nord de sistemul fractural. Un loc important în cadrul acestui capitol îl reprezintă spațiul dedicat evoluției vulcanismului, prezentându-se succint cele trei cicluri de erupție care s-au succedat din Badenian până în Pliocen superior, pe toată durata activității vulcanice. Aceste cicluri sunt corelabile, la modul general, cu vulcanismul de-a lungul întregului lanț carpatic. Prezentarea resurselor metalifere aduce în prim plan faptul că Baia Mare este a doua regiune auriferă a țării cu 120t extrase începând cu secolul 12, urmând-o în top pe regiunea cunoscută ca fiind Patrulaterul Aurifer. Fiind cunoscut încă din epocile preistorice, teritoriul județului a fost axat pe exploatarea zăcămintelor naturale, mineritul fiind preocuparea principală a localnicilor. Exploatarea minieră a dezvoltat și industriile conexe, de prelucrare a minereului, de producție a utilajelor, toate acestea fiind industrii conexe celei de minerit. Capitolul este concentrat pe prezentarea **provinciei metalogenetică Baia-Mare în M. Gutâi**, în care este concentrat studiul de caz, fiind prezentate și cele două modele metalogenetice: modelul Baia Sprie (mineralizații epitermale în filoane și brecii de explozie freato-magmatice) și modelul Căvnic (mineralizații filoniene epitermale), dar și caracteristicile geologice-metalogenetice ale provinciei. Capitolul se încheie cu o evaluare a stării actuale a acestor depozite.

Urmare firească a incursiunii la suprafață și în adâncurile scoarței terestre, prezentarea pericolelor cu care se confruntă Maramureșul, vine să întregească imaginea regiunii. Prezentate într-o ordine care începe cu riscurile naturale - subliniindu-se riscurile cu care s-a confruntat populația din regiune, în primul rând inundațiile, apoi evidențiindu-se și celelalte fenomene naturale -de la avalanșe la alunecările de teren, capitolul pune accent pe evidențierea riscurilor tehnologice specifice regiunii. Dintre acestea poluarea cu reziduuri metalifere reprezentând “emblema” regiunii, în special datorită notorietății internaționale obținute în urma evenimentului din 2000 de la Novăț. În acest sens, capitolul prezintă radiografic două dintre iazurile de decantare “problemă” din regiune: Bozânta și Novăț. Sunt identificați factorii care contribuie la un risc înalt de poluare accidentală a apelor în urma desfășurării de activități miniere în România în general, și în bazinul Tisei în special:

- Managementul defectuos al iazurilor de decantare și al haldelor de steril;
- Investițiile limitate în domeniul îmbunătățirii din punct de vedere ecologic a sectorului minier;
- Cunoașterea insuficientă a gradului și riscului poluării provocate de exploatări miniere și lipsa de informații veridice;
- Capacitatea instituțională limitată de a implementa și aplica instrumentele și standardele de reglementare;
- Planuri de reacție la situațiile urgente depășite și ineficiente;

- Planificarea strategică și coordonarea neunitară, lipsa asumării responsabilității de către structurile responsabile;
- Capacitatea de reacție la situațiile de urgență scăzută, lipsa de echipamente și materiale specifice intervențiilor și lipsa echipelor specializate de intervenție în subteran.

Inventariind riscurile specifice regiunii studiate, era logic ca următorul capitol să prezinte măsurile care sunt necesar a fi luate pentru protecția populației, din acest motiv capitolul următor a fost intitulat **“Protecția populației – deziderat național”**. Abordarea acestui capitol a vrut să fie una mai puțin obișnuită și prezintă o altă viziune a modului de organizare a Sistemului Național de Management al Situațiilor de Urgență. Nu s-a încercat prezentarea acestuia prin prisma structurii organizaționale, acum bine cunoscută - după mai bine de 5 ani de la instituirea acestuia, ci prezentarea acestuia a fost făcută prin inventarierea atribuțiilor structurilor responsabile din domeniul de interes în acest domeniu. Extrasele din documentele legale, comparate cu realitatea din teren reliefează aspecte care analizate mai atent scot în evidență carențe ale sistemului actual. O privire de ansamblu demonstrează faptul că prevederi legale există, în schimb condițiile de aplicare ale acestora nu sunt create, iar mai presus de toate nu există o concepție unitară privind măsurile care trebuie luate de către autorități și administrații pentru impunerea de standarde și reguli valabile pentru toată lumea. În cadrul lucrării sunt evidențiate structurile planurilor de urgență, a celor de prevenire, a planurilor de urgență interne și externe. Este evidențiată situația actuală, respectiv existența prevederilor legale, poate prea multe și disipate în diferite acte normative, mentalitatea pasării răspunderii între structuri și evidența faptică – necesitatea asumării răspunderii coordonării de către structurile profesionale și participarea acestora la elaborarea întregului pachet de reglementări în domeniu, care trebuie orientată către un singur scop - prevenire și reducere a posibilelor efecte - măsuri care trebuie coordonate de către structurile care au în responsabilitate domeniul unde este evidențiat riscul și intervenției – domeniu coordonat de către structurile profesionale specializate – respectiv de către structurile Inspectoratului General pentru Situații de Urgență.

Următorul capitol pune accent pe problematica informării populației – ca element cheie al succesului oricărei activități derulate în domeniul managementului situațiilor de urgență. Deși încă neconvins, autoritățile responsabile nu realizează că peste 75% din succesul oricărei activități în acest domeniu se datorează modului de comunicare cu publicul. Odată pierdută încrederea populației, autoritățile vor fi ocupate cu răspunsurile la întrebările venite din partea populației și la acțiunile de hărțuire declanșate de mass media și nu de luarea celor mai adecvate măsuri pentru a rezolva situația existentă. Partea această de lucrare subliniază aspecte privind importanța pregătirii populației, a modalităților și măsurilor ce pot fi utilizate pentru atingerea acestui scop. Este trecut în revistă sistemul de comunicare la toate cele cinci nivele ale acestuia – cetățean, local, județean, național și internațional.

Capitolul evidențiază aspecte ale comunicării în situații de urgență, un alt fel de comunicare decât cea de pe timp de normalitate, iar în cadrul acesteia necesitatea instituirii cadrului legal care să pună bazele și să instituie regulile de comunicare în situații de urgență. În acest sens necesitatea existenței unei Strategii Naționale în domeniu este subliniată, fiind prezentate și elementele constitutive ale acestui document. De asemenea este prezentată structura organizațională care poate să vină în sprijinul autorităților responsabile, atribuțiile acesteia care ar trebui să cuprindă :

- ❖ *structura de management;*
- ❖ *structura de analiză, evaluare, sinteză;*
- ❖ *structura de producție;*
- ❖ *structura de relații cu mass-media (Centrul de presă);*
- ❖ *structura de informare;*
- ❖ *structura de coordonare interdepartamentală;*
- ❖ *structura de documentare – incluzând și baza de date ;*
- ❖ *structura de servicii multiculturale – internaționale.*

Pentru prima dată în istoria scurtă a existenței structurilor profesionale pentru managementul situațiilor de urgență se face o radiografie a modului de comunicare de către autoritățile responsabile cu managementul situațiilor de urgență. Sunt analizate din punctul de vedere al comunicării toate structurile responsabile - începând de la Comitetul Național pentru Situații de Urgență, Comitetele ministeriale, nivelul comitetelor județene și locale, apoi trecându-se la structurile profesionale – Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, inspectoratele județene, structuri de intervenție. Acestea sunt rezultatele unui studiu efectuat în cadrul „Proiectului de diminuare a producerii riscurilor naturale și pregătirii pentru situații de urgență”, proiect implementat prin acordul încheiat între Guvernul României și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare. Sunt evidențiate în lucrare câteva dintre regulile de comunicare în situații de acest fel, dezvoltate pe categorii de personal – comunicatori, purtători de mesaj.

În continuare este propusă tipologia documentelor care ar trebui să vină în sprijinul punerii în aplicare a documentului programatic, în acest sens prezentarea conținutului Planului de Comunicare și Informare a Populației (PCIP) are darul de a completa documentele programatice necesare eficientizării măsurilor de prevenire a producerii dezastrilor, fiind și un document care poate fi folosit în caz de nevoie și de personal nespecializat în comunicare, în sensul în care acest document conține documente ajutoare – tip standard de comunicat de presă – care pot fi folosite în primele momente după declanșarea evenimentului, în scopul informării primare a populației . Lucrarea este prezentată la momentul când toate aceste măsuri prevăzute prin studii și inițiative sunt transformate în realitate, astfel: ***Guvernul României a elaborat și aprobat „Strategia Națională de Comunicare și Informare Publică pentru Situații de Urgență” (MOF partea I, nr. 426 din 06.06 2008) precum și documentele subsecvente acesteia – „Ordinul ministrului administrației și internelor privind implementarea Strategiei Naționale de Comunicare și Informare Publică pentru Situații de Urgență” (MOF partea I, nr. 176 din 29.10 2008), la această dată România fiind printre puținele țări din lume care au legiferat acest segment al managementului situațiilor de urgență.*** Realitatea demonstrează încă odată că, nu este de ajuns să ai legislație care reglementează domeniul, ci important este să o și aplici. Deși reglementat, domeniului nu i-a fost acordată atenția corespunzătoare, situația fiind foarte puțin îmbunătățită de la elaborarea legislației, neexistând nici preocupări pentru continuarea implementării acestui demers.

Următoarea parte a lucrării trece în revistă mecanismele de cooperare internațională pentru prevenirea și înlăturarea dezastrilor, relevante pentru studiul de caz, având în vedere situarea regiunii la granițele UE și NATO, regiunea putând beneficia de mecanismele de acordare a asistenței umanitare în caz de dezastru puse la dispoziție de către organizațiile internaționale la care România este parte. Se trec în revistă mecanismele ONU accentuându-se elementele Strategiei Internaționale pentru Reducerea Dezastrilor (ISDR) și a consecințelor acestui document programatic pentru țara noastră.

Elaborarea Platformei Naționale pentru Reducerea Riscurilor (PNRR) nu ar trebui să bulverseze mecanismele deja existente. Tradiția Protecției Civile în România înglobează atât elementul prevenire cât și elementul de intervenție, așa că realizarea PNRR ar putea fi implementată numai prin mici schimbări de mentalitate și atitudine, nefiind nevoie de modificări structurale majore care să facă mai confuză percepția structurilor SNMSU de către populație. O mică schimbare de optică, o revizuire a priorităților și discutarea acestui concept într-un cerc mai larg, ar arăta faptul că, o simplă modificare și schimbare a modului în care se privește problematica ar rezolva dilema. Lărgirea spectrului de reprezentare PERMANENTĂ a structurilor societății civile ar transforma actuala componență a comitetelor pentru situații de urgență, în structura optimă a Platformei Naționale de Reducere a Riscurilor. Nu ar trebui să fie făcute concesii prea mari, doar includerea reprezentanților societății civile – ONG-uri la nivel național, cetățeni și ONG-uri la nivel județean și local, ar rezolva problema în mod simplu și eficient.

Este prezentat cadrul reglementat de către UE privind problematica gestionării deșeurilor din industria minieră, care ar trebui să stea la baza reglementărilor naționale. **Directiva 2006/21/CE „Gestionarea deșeurilor din industria extractivă” precum și Directiva privind evaluarea impactului asupra mediului (97/11/CE) și Directiva cadru privind deșeurile (75/442/CEE), sunt momentan actele care se referă în mod special la această problematică.** În sensul cerințelor prevăzute la art. 6, fiecare operator are obligația ca, înainte de începerea activității, să elaboreze o politică de prevenire a accidentelor majore pentru gestionarea deșeurilor extractive și să aplice un *sistem de management al siguranței*, pe care să-l implementeze în conformitate cu elementele prevăzute în directivă. De asemenea Autoritatea competentă trebuie să elaboreze un plan extern pentru situații de urgență cu specificarea măsurilor ce se vor lua în afara amplasamentului în cazul unui accident. Autoritatea competentă are obligația să asigure faptul că se dă ocazia, din timp și în mod efectiv, publicului interesat să participe la întocmirea sau analizarea planului extern pentru situații de urgență care urmează să fie elaborat.

Ca o continuare a acestei cerințe, sunt prezentate câteva dintre mecanismele de cooperare la nivel regional, APELL, fiind unul dintre cele mai puțin cunoscute. Awareness and Preparedness for Emergencies at Local Level - APELL - a fost constituit și dezvoltat pentru a promova și a încuraja parteneriatele pentru protejarea mediului prin informare, comunicare și pregătire la nivel național, local, dar și individual, în scopul îmbunătățirii calității vieții fără a compromite șansa generațiilor viitoare de a dispune de acces la resurse. APELL funcționează ca un instrument managerial ce acționează pe plan local pentru a sprijini structurile de informare și pe cele decizionale în ceea ce privește potențiale hazarduri care pot amenința comunitatea. APELL este un program bazat pe un proces specific ce funcționează pe plan local pentru a facilita coordonarea și comunicarea, miza acestuia fiind o acțiune concertată, pornită din plan local pentru dezvoltarea și întărirea capacității de anticipare și de acțiune, pentru a reduce eforturile de intervenție în cazul unor evenimente ce amenință comunitatea. Programul APELL oferă o abordare simplă și clară privind prevenirea și răspunsul în cazul producerii unor situații de urgență, reducerii impactului acestora prin planificare, conștientizare și comunicare, putând fi aplicat oricărei situații de urgență, indiferent de natura acesteia; natural sau tehnologic, luând în considerare factorii de risc specifici. O reacție locală rapidă și eficientă poate deveni cel mai important factor de limitare a pagubelor și distrugerilor care afectează populația, proprietatea sau mediul. În situația producerii unor asemenea situații, reacția primară revine comunității, ceea ce subliniază importanța programului

APELL. În prezent APELL este activ în următoarele zone de pe glob: Europa, America de Nord, America de Sud și Caraibe, Africa, Asia și Pacific, Asia de Vest, fiind implementat în cadrul a 75 de comunități din 30 de țări ale lumii. Există mai multe programe APELL, între acestea situându-se și APELL pentru activități geologice-miniere de la identificare la valorificarea resurselor minerale – în industria minieră, datorită tehnologiei folosite, problemele care pot apărea prezintă un risc major pentru mediul înconjurător, cu consecințe și implicații sociale mari. APELL a creat un program dedicat mineritului, în colaborare cu Comitetul Internațional pentru Minerit și Metale (Internațional Committee for Mining and Metals (ICMM)), obținând astfel informații importante despre: siguranța iazurilor de decantare, depozitarea deșeurilor, transferul și transportul substanțelor periculoase în interiorul și exteriorul minei, defecțiuni ale conductelor, subsidența solului, deversări de substanțe chimice, incendii și explozii, riscuri legate de închiderea minelor. APELL încearcă să îmbunătățească capacitatea de răspuns a tuturor factorilor implicați în managementul situațiilor de urgență, prin utilizarea unei structuri de comunicare directă între parteneri, prin acțiuni menite să reducă probabilitatea producerii de situații de urgență în sectorul minier și prin măsuri de organizare a sectoarelor de industrie pentru a fi îndeplinite criteriile competitive. Mecanismele specifice UE și NATO, mai cunoscute de către autoritățile naționale sunt prezentate în continuare, lărgind astfel spectrul posibilelor mecanisme care pot fi accesat în cazul producerii unui dezastru.

Următorul capitol prezintă măsurile luate de Guvernul României privind evoluția activității vizând resursele minerale metalifere și protecția mediului în secolul XXI, trecând în revistă programele inițiate de Guvernul României în acest domeniu. Dintre acestea prezentarea *Proiectului de diminuare a riscurilor în cazul producerii calamităților naturale și pregătirea pentru situații de urgență (HRMEP)*, prin care se asigură corelarea programului de închidere a exploatărilor miniere cu siguranța haldelor de decantare ocupă un spațiu important, acesta fiind primul proiect finanțat de către Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare în domeniul prevenirii. Deschizătoare de drumuri, cele patru instituții care și-au asumat răspunderea implementării acestui proiect, au inițiat un proces complex de management al proiectelor, prin care scopul final era să sprijine Guvernul României în reducerea vulnerabilității ecologice, sociale și economice la dezastru naturale și la deversări miniere accidentale catastrofale de poluanți prin (i) întărirea capacității instituționale și tehnice de management al dezastrurilor și de reacție la situațiile de urgență prin modernizarea sistemelor de comunicații și de informații, (ii) implementarea unor investiții specifice pentru diminuarea riscului de inundații, alunecări de teren și cutremure, (iii) îmbunătățirea siguranței barajelor de apă selectate, și (iv) îmbunătățirea pe bază experimentală a managementului și siguranței iazurilor de decantare și a unităților de depozitare a deșeurilor.

Proiectul având o componentă dedicată managementului și siguranței iazurilor de decantare, a fost primul care s-a înscris între proiectele multidisciplinare, în care a fost cerută angajarea concretă a cooperării între structurile implicate în managementul dezastrurilor. Este prezentată pe larg componenta D a acestui program: “Diminuarea riscului accidentelor miniere în bazinul Tisei” cu o alocație de (15,25 milioane dolari SUA). Subcomponentele: *Crearea unui sistem de referință și a unui sistem de monitorizare a mediului (0,87 milioane dolari SUA);*

Prevenirea accidentelor și intervențiile de remediere (12,58 milioane dolari SUA)

Ghiduri tehnice și ecologice pentru iazurile de decantare și haldele de steril (0,22 milioane dolari SUA);

Sistemul de reacție la nivel regional la pericolul deversărilor provenite de la mine (1,21 milioane dolari SUA);

Promovarea cooperării transfrontaliere în ceea ce privește managementul integrat al resurselor de apă în bazinul Tisei (0,37 milioane dolari SUA), și rezultatele obținute până la această dată.

Rând pe rând sunt trecute în revistă rezultatele **“Proiectului de închidere a minelor și regenerare de mediu și socio-economică – finanțat de BIRD prin împrumutul 47590-RO”, posibile mecanisme de atragere a fondurilor UE - Programele de dezvoltare regională specifice UE – Programul Operațional Sectorial de Mediu (POS Mediu), Programele PHARE, LIFE, ISPA, SAMTID, SAPARD, Programul Operațional „Dezvoltarea Capacității Administrative” (PO DCA),** ca elemente la îndemâna autorităților locale de dezvoltare de strategii de dezvoltare locală, investiții, reabilitare a mediului afectat de către industria minieră. Numai simpla trecere în revistă a acestor posibilități și analiza succintă a absorbției acestor fonduri dezvăluie realități dureroase. Bani auți la dispoziție de care unii dintre primari nici nu au aflat, o lipsă acută de informare și explicare a posibilităților de accesare a fondurilor și mai grav, neutilizarea fondurilor de preaderare pentru întărirea capacității de absorbție a fondurilor structurale. Ne aflăm la mai bine de doi ani de la aderare, iar la nivelul autorităților locale se manifestă aceeași atitudine față de fonduri ca acum 5-6 ani, indiferență și teamă de a nu greși. Inexistența structurilor, a personalului pregătit să facă față cerințelor întocmirii corect a documentației, urmării acesteia pe parcursul evaluării și pe timpul implementării, face ca la începutul anului 2010 România să aibă o rată de absorbție mai mică de 10%.

Conștient de problematica cu care se confruntă județul Maramureș, în logica lucrurilor următorul pas este modalitatea de a afla soluțiile cele mai eficiente. Folosind ca punct de plecare metoda analizei SWOT în următoarea parte a lucrării s-a încercat identificarea principalelor linii strategice și identificarea obiectivelor. SWOT ordonează principalele date colectate, studii și analize ale contextului regional, național și internațional pe patru categorii distincte „puncte tari”, „puncte slabe”, oportunități” și „amenințări”.

Din cadrul punctelor tari identificate menționăm:

- zonă cu o bogată rețea hidrografică, de zone balneare pentru recreere și tratament, precum și păduri naturale – care constituie puncte de atracție turistică;
- existența a unei zone mare de pădure – fag, carpen, cireș, castan comestibil, mesteacăn, arbuști ca alunul, cornul, măceșul care pot fi integrate în diferite activități economice;
- forța de muncă calificată;
- existența unui centru universitar, economic, tehnic și de alte specializări;
- prezența de reprezentanțe străine – bănci, firme;
- existența unui potențial mare de creștere a animalelor;
- zonă istorică cunoscută prin tradițiile populare și patrimoniul UNESCO;
- zonă turistică cunoscută prin obiective de notorietate internațională (Săpânța, biserici vechi în patrimoniul UNESCO, zonă montană cu facilități pentru sporturi de iarnă și vară);
- existența de terenuri cu potențial de dezvoltare în zona construcțiilor de locuințe.

Dintre punctele slabe putem reliefa:

- migrarea populației și în special a populației tinere către locuri de muncă din străinătate;
- deficiențe ale infrastructurii rutiere – inexistența autostrăzilor, drumuri județene în stare proastă, transportul pe calea ferată direcționat – Baia Mare și Salva –Vișeu, aeroport nemodernizat și de capacitate mică – fără a putea să fie inclus în traficul internațional;
- deficiențe ale aprovizionării cu apă potabilă și ale canalizării în unele zone;
- sistem centralizat al unor utilități publice în special în orașe și municipii;
- nefinalizarea proiectelor urbanistice și de modernizare a localităților;
- dezechilibru între zona cunoscută a Maramureșului – Valea Izei și celelalte zone, în special cele miniere – Cavnic;
- lipsa unor microîntreprinderi de prelucrare a legumelor și fructelor, precum și a celor de ambalare a produselor sau a celor de prelucrare a produselor animaliere;
- lipsa unui plan unic de dezvoltare economico-socială a zonei ca urmare a unei cooperări între administrația județeană și cele locale;
- lipsa unei bănci de date cu privire la terenurile localităților;
- lipsa informatizării în managementul decizional și de gestiune economică și patrimonială în administrația publică.

Oportunitățile identificate:

- județ situat la granița UE;
- piețele din zonă oferă spații importante pentru valorificarea produselor agricole;
- zonele de agrement și turistice existente pe tot teritoriul județului – Baia Mare, Baia Sprie, Cavnic, Borșa, Șuior;
- unități și zone de interes istoric, cultural, etnografic atractive în zona de interes;
- formularea unor politici de stat cu privire la dezvoltarea urbană durabilă și dezvoltarea rurală durabilă;
- o puternică tradiție populară și un mare potențial de utilizare a produselor bio;
- existența cadrului legal de finanțare a proiectelor – prin proiecte de fonduri structurale interne sau externe – cele ale UE de cooperare transfrontalieră..

Dintre amenințările listate amintim:

- bugetul la nivel județean și bugetele locale insuficiente;
- concurența produselor străine mai ieftine și mai puțin calitative, în special prin intermediul marilor magazine;
- scăderea interesului investitorilor pentru zonă din cauza infrastructurii neadecvate;
- întârzierile în privatizarea întreprinderilor;
- cadrul juridic și legislativ incomplet și instabil din domeniul economiei (investiții, impozite, taxe, facilități vamale);
- imaginea negativă din unele medii occidentale despre situația socială și politică din România;

Urmare a analizei calitative au fost formulate principii strategice de dezvoltare economică la nivelul zonei analizate.

1.Dezvoltarea economico-socială echilibrată a întregii zone, cu precădere a zonelor miniere;

2.Realizarea unei rețele moderne de infrastructură și creșterea calității serviciilor publice locale.

Fiecare dintre aceste două scopuri strategice sunt susținute de obiective generale și de strategii specifice de realizare a acestora.

Dezvoltarea economico-socială a întregii zone, cu precădere a zonelor miniere (1) este susținută de următoarele obiective: (1.1) susținerea vitalității zonei Maramureșului potrivit rolului de Capitală a Turismului de interes european, (1.2) dezvoltarea economică susținută a sectorului privat și a creșterii veniturilor individuale ale comunității locale, (1.3) optimizarea politicilor de dezvoltare economică cu cele sociale, (1.4) creșterea calității vieții.

La rândul lor aceste obiective sunt sprijinite de următoarele strategii:

- 1.1 - valorificarea poziției geografice favorabile; susținerea aspirației de a deveni principalul obiectiv turistic din România și Europa de Sud-Est; localizarea unor organisme regionale de turism în zonă; dezvoltarea turismului rural și încadrarea acestuia între obiectivele internaționale.
- 1.2 – politici de implementare a conceptelor de dezvoltare rurală durabilă și dezvoltare urbană durabilă; politici locale pentru înființarea și dezvoltarea IMM-urilor; politici locale de atragere a investițiilor directe; valorificarea economică a potențialului turistic, natural, rural și urban.
- 1.3 – politici locale de dezvoltare economică și urbană a localităților, localizarea echilibrată în teritoriu a activităților economice, de învățământ, cultură și a serviciilor publice; politici locale de promovare a investițiilor în sport, turism și recreere; realizarea unor politici de dezvoltare în zone potențiale de dezvoltare.
- 1.4 - programe pentru locuințe sociale; localizarea echilibrată în teritoriu a zonelor locuibile; optimizarea dezvoltării economice în raport cu problemele de mediu; politici locale de protejare a localităților, de întreținere a vegetației.

Realizarea unei rețele moderne de infrastructură și creșterea calității serviciilor publice locale (2), la rândul ei este susținută de următoarele obiective: (2.1) creșterea capacității de transport în zonă, (2.2) îmbunătățirea calității serviciilor publice.

Aceste obiective vor fi atinse prin implementarea următoarelor strategii:

– realizarea unei politici unitare în domeniul transporturilor prin creșterea capacității de transport către zonă pe toate căile de transport; reabilitarea infrastructurii rutiere în județ și creșterea capacității acesteia; construirea arterelor ocolitoare la orașe și municipii și realizarea accesului rutier în zonele montane; dezvoltarea sistemului de parcuri și a serviciilor aferente acestora la un nivel calitativ superior.

– modernizarea și extinderea serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă în toate localitățile județului; reabilitarea sistemului de termoficare și încurajarea folosirii sistemelor de încălzire ecologice, folosind surse de energie alternative; organizarea unui management modern în domeniul salubrității (colectare, transport, depozitare, exploatare), dezvoltarea serviciilor publice profesioniste de intervenții pentru situații de urgență și a celor voluntare pe toată raza județului.

În cadrul acestui algoritm un rol important îl poate avea identificarea și clasificarea riscurilor. Prin întocmirea unui Registru al Riscurilor la nivelul fiecărei localități se pot determina mai ușor punctele slabe și amenințările la adresa comunității, iar pe baza acestora este mai ușoară determinarea priorităților, cel puțin prin prisma adresabilității programelor care vor duce la implementarea strategiilor. Registrul Riscurilor nu este o noutate, este folosit pe scară largă în statele europene și a pornit întâi de la riscurile

cauzate de hazarde naturale, apoi s-a extins la cele tehnologice ca pe parcursul evoluției să fie extinse și la nivelul economico-social și financiar, acoperind în fond toate aspectele societății. Un mijloc modern, care transpus în formă grafică poate sta la dispoziția autorităților și cetățenilor indicând prioritățile reale ale comunității și nu pe cele care dintr-un interes sau altul sunt prezentate acesteia. Acest instrument ar putea sta la baza realizării Strategiilor Locale de Dezvoltare – documente care potrivit legii ar trebui să stea la baza dezvoltării fiecărei localități. Din păcate strategiile realizate la nivel local sunt în majoritatea lor documente care nu corespund unui standard de calitate european, întocmite de către neprofesioniști, doar de dragul de a satisface o nevoie a autorității locale și nu de a răspunde unui deziderat.

Este propusă Metodologia de întocmirea Strategiei de Dezvoltare Locală pe termen mediu și lung. Pașii propuși ar trebui să cuprindă:

- ✚ Analiza și evaluarea situației actuale;
- ✚ Riscurile specifice comunității: identificarea, analiza, evaluarea impactului, întocmirea Registrului Riscurilor (acestea nelimitându-se la riscurile provocate de hazarde sau evenimente, ci și la riscurile economice, financiare, sociale etc.)
- ✚ Stabilirea priorităților de dezvoltare; identificarea acestora, prioritizarea, etapizarea și evaluarea financiară a acestora, întocmirea proiectului documentului;
- ✚ Dezbateră publică a proiectului și revizuirea acestuia;
- ✚ Identificarea posibilităților de finanțare (programe operaționale, fonduri europene, alte programe guvernamentale sau private), a costurilor acoperitoare și întocmirea variantei finale a documentului;
- ✚ Aprobarea documentului în ședința consiliului local și stabilirea etapelor de revizuire a acestuia;
- ✚ Difuzarea documentului în cadrul comunității, postarea acestuia pe mijloacele de informare.

În finalul lucrării sunt reliefate considerații personale și propuneri. Pe întreg parcursul acesteia s-a avut în atenție corelația dintre informația geologică primară, circuitul acesteia, informarea și educarea populației și apoi generarea celor mai bune decizii, toate în contextul dezvoltării durabile, necesitate a secolului XXI. Problemele actuale identificate se referă în special la:

- inexistența părții conceptuale (a celor care furnizează date), a unei instituții abilitate cu competențele necesare pentru a informa cu privire la apariția, existența și evoluția factorilor de risc;

- existența unei legislații “stufoase”, plină de contradicții, elaborată punctual și nu în contextual unei integrări organizaționale, care nu statuează responsabilități clare și acceptate de către toți cei implicați în managementul situațiilor de urgență;

- insuficiența existenței unor programe și proiecte coerente structurale la nivel național și local, care, coroborate cu insuficiența financiară, duc la degradarea lucrărilor și la perpetuarea pericolelor pentru populație;

- securitatea populației, în general și a comunităților umane, implică astăzi o securitate corespunzătoare a mediului;
- dezvoltarea economică, protecția cetățenilor și protecția mediului trebuie să se desfășoare într-un echilibru total, de fapt acest lucru a fost concretizat în conceptual de „dezvoltare durabilă”, adoptându-se în acest sens „Agenda 21”;
- rolul prevenirii este esențial în reducerea riscurilor generate de dezastre;
- cu cât o situație de urgență este mai gravă și afectează un număr important de membri ai comunității, proporțional cresc și problemele sociale create de aceasta, probleme ce pot genera de multe ori chiar conflicte sociale;
- necesitatea – pentru cazurile studiate - a aplicării principiului “lecții învățate”, principiu care se rezumă la ora actuală la bilanțurile de activitate desfășurate de către structurile responsabile și nu la o dezbateră publică, care să aibă finalitate în îmbunătățirea planurilor de analiză și acoperire a riscurilor, în creșterea capacității de intervenție sau pregătirea populației.

Din cele 23 de propuneri identificate, care se doresc a crea un cadru de acțiune adecvat și coerent în cazul apariției situațiilor de urgență și care să poată îmbunătăți atât partea conceptuală cât și pe cea practică am selectat următoarele:

1. Înființarea la nivel național a Serviciului Geologic Național care să gestioneze, ca și în alte țări cu tradiție instituțională, factorii de risc naturali. Acest serviciu, prin specialiștii săi, ar putea să transmită informația primară specializată, de natură geologică, către componentele Sistemului Național de Management al Situațiilor de Urgență, pentru luarea măsurilor de implementare ale acestora în cadrul programelor de prevenire elaborate la acest nivel;
2. Realizarea unei strategii guvernamentale conforme cu politica minerală/de mediu a UE, pe baza informațiilor gestionate de Serviciul Geologic Național (necesitatea creării unei bănci de date moderne/documentar și electronic), ceea ce implică gruparea obiectivelor după criteriul eficienței și evaluarea raportului necesar/consum la nivel național;
3. Orientarea cercetării resurselor minerale către principalele tendințe promovate de cercetarea științifică și cererea de pe piață. Acestea sunt: resurse tradiționale -> nemetalifere și ornamentale, metale prețioase (aur), polimetale (elemente majore și minore, mai ales cupru); hidrocarburi (în zone noi, grad de recuperare sporit); resurse netradiționale -> metale prețioase, rare și disperse în cărbuni, cenuși de termocentrale, depozite de reziduuri ale industriei chimice, metalurgice, miniere; resurse speciale -> serii de granitoide cu pământuri rare, pegmatite cu litiu, noduli metaliferi în Marea Neagră;
4. Conceperea unor programe zonale și locale pentru realizarea de lucrări structurale, stabilindu-se în acest sens un program de priorități în funcție de amplasarea iazului/haldei, gravitatea consecințelor ce le-ar putea genera și alte criterii stabilite de specialiștii în domeniu;
5. Asigurarea unei finanțări coerente de programe de dezvoltare, încurajare și sprijinire a autorităților locale în vederea accesării de fonduri structurale și a altor surse de finanțare;
6. Informarea oportună a populației prin intermediul structurilor create prin efectul legii în cadrul Sistemului Național de Management al Situațiilor de Urgență, instituirea unui dialog eficient între autorități și populație privitor la riscurile existente, planurile concepute și aplicarea principiilor dezvoltării durabile la zonă.

- Instituirea mijloacelor moderne de comunicație – portal web, Registrul Riscurilor-care să crească încrederea în autoritățile locale și în capacitatea acestora de a gestiona profesionist orice situație ar apărea;
7. Perfecționarea și folosirea permanentă a comunicării de către autorități, înainte, pe timpul și după apariția unei situații de urgență, realizându-se un flux informațional coerent și viabil către populația afectată și mass-media. Punerea în aplicare a prevederilor Strategiei Naționale de Comunicare și Informare Publică pentru Situații de Urgență și a documentelor adiacente acestora și instituirea Centrelor de Comunicare și Informare Publică (CCIP) la nivelul prefecturilor;
 8. Revederea și îmbunătățirea strategiilor generale și sectoriale cu privire la prevenirea dezastrelor. Organizarea și operaționalizarea Platformei Naționale de Reducere a Riscurilor, acest fapt având drept obiectiv creșterea culturii de securitatea a cetățeanului și implicarea societății civile în cadrul procesului de luare a deciziilor. Extinderea conceptului la nivel județean și local, prin implicarea factorilor de răspundere nu numai pe timpul producerii unor situații de urgență, dar și pe timpul pregătirii;
 9. Intrarea în funcțiune a Sistemului de Management Informațional pentru Situații de Urgență (SMISU) și punerea în aplicare a conceptului de conducere și coordonare a intervenției, aprobat de către Comitetul Național pentru Situații de Urgență în decembrie 2006, ca elemente de referință ale managementului modern și integrat al situațiilor de urgență, instituirea procedurilor de lucru în cadrul sistemului, rezolvându-se astfel problema responsabilității pe timpul derulării unei situații de urgență;
 10. Intrarea urgentă în vigoare a „Legii asigurărilor obligatorii pentru locuințe”, pentru a se crea cadrul adecvat unei despăgubiri oportune a cetățenilor în situații grave ale afectării locuințelor în caz de dezastre. În prezent, inexistența acestora generează mari probleme pentru administrația publică, dar și probleme sociale;
 11. Reglementarea la nivel național a conceptului de “Centre Locale de Management Integrat”, structuri subordonate primăriei care să înglobeze capacitățile la dispoziția primarului (poliție locală, servicii voluntare, supraveghere video, utilități – gaze, canal, apă, electricitate, etc.) și care să fie conectate cu Centrele Operaționale Județene, prim pas către o trecere la servicii voluntare eficiente și responsabilizarea autorităților locale;
 12. Schimbarea radicală a concepției privind voluntariatul în prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență, întrucât Serviciul Voluntar pentru Situații de Urgență este cel care trebuie să asigure implementarea măsurilor de prevenire până la ultimul cetățean al localității și să execute prima intervenție la producerea situațiilor de urgență. În acest sens trebuie creat un sistem de cointerese a membrilor serviciului, care să asigure caracterul de atractivitatea și responsabilizarea membrilor acestuia;
 13. Reglementarea, sub regim sancționatoriu, a obligativității aducerii la îndeplinire a hotărârilor comitetelor pentru situații de urgență de la toate nivelurile, fapt inexistent în legislația prezentă;

Lucrarea se încheie cu propunerea instituirii unui decalog valabil pentru cei responsabili cu managementul instituțiilor care vor să acceseze programe de finanțare, considerat util în special pentru autoritățile locale:

1. Propune o temă de proiect care să aibă finalitate și să fie înscrisă în cadrul generic al strategiei;
2. Odată cu conturarea programului și începerea negocierilor desemnează o persoană care să fie implicată în toate rundele de negocieri, persoană care va face parte din structura de management a proiectului;
3. Planifică din timp locul și rolul structurii de management a proiectului în cadrul organizației și asigură-te că toată lumea a înțeles necesitatea acesteia și faptul că nu este o structură concurențială pentru cele deja existente;
4. Locul și rolul structurii de management a proiectului trebuie să-i asigure independența și neutralitatea. Programul nu este al șefului structurii, ci este în beneficiul organizației;
5. Asigură selecția personalului din cadrul structurii de management în concordanță cu șeful structurii. Nu angaja personalul și apoi numește un șef;
6. Urmărește calitățile personale ale membrilor structurii de management având în vedere că ei vor fi cei care vor interacționa cu alte entități naționale și internaționale;
7. Mobilizează personalul propriu pentru a ajuta la implementarea programului, nici o structură de implementare nu poate avea toate resursele umane și materiale la dispoziție pentru un management eficient;
8. În cazul derulării mai multor programe, numește o structură care să urmărească obiectivele și să evite suprapunerile. O suprapunere poate să te ducă la pierderea resursei financiare alocate;
9. Asigură resursele materiale și pregătirea personalului înainte de începerea efectivă a implementării. Eviți greșelile și mai ales ambiguitățile;
10. Asigură personalului o perspectivă reală și nu incertitudini. Riști să pierzi o resursă de personal pregătit și deschis la nou.